

Záróvizsga tételek és irodalmak

Neveléstudomány MA 2020

Mindenki számára kötelező témakörök („A” tételek)

A/1.

A nevelésfilozófiai gondolkodás hazai és európai történetének főbb irányzatai és gondolkodói az ókortól napjainkig.

- *Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (1999): Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Osiris, Budapest. (A kötet témához kapcsolódó részei)*
- *Jürgen Oelkers (1998): Nevelésetika. Vince Kiadó, Budapest.*
- *Bábosik Zoltán (2006): Irányzatok és elméletek a nevelésfilozófiában. ELTE. Eötvös Kiadó, Budapest.*

A/2.

A főbb neveléstudományi modellek és paradigmák áttekintő, összevető bemutatása.

- *Kozma Tamás (2001): Pedagógiánk paradigmái. In Csapó Benő – Vidákovich Tibor (szerk.): Neveléstudomány az ezredfordulón. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 23–38. http://www.edu.u-szeged.hu/~csapo/publ/2001_Csapo_Vidakovich.pdf*
- *Németh András – Pukánszky Béla (1997): Paradigmatikus irányzatok a magyar neveléstudomány fejlődéstörténetében. Magyar Pedagógia, 3-4. sz. 303–317. http://www.magyarpedagogia.hu/document/Nemeth_MP9734.pdf*

A/3.

Antropológiai közelítés a neveléstudományokban: a pedagógiai problémátörténet és történeti antropológia kapcsolódási pontjainak értelmezése.

- *Németh András – Pukánszky Béla (2004): A pedagógia problémátörténete. Gondolat, Budapest.*
- *Wulf, Christoph (2007): Az antropológia rövid összefoglalása. Történet – Művelődés – Filozófia. Enciklopédia Kiadó, Budapest.*

A/4.

Az intelligencia és a kreativitás fogalma, fejleszthetőségének kérdése, relevanciája az oktatásban.

- *Csépe Valéria–Győri Miklós–Ragó Anett (szerk., 2007): Általános pszichológia 2. Tanulás – emlékezés – tudás. Osiris Kiadó, Budapest. 422–468.*
- *Pléh Csaba (2010): Kreativitás, tehetség és gyakorlás: hangsúlyváltások a kutatásban. Magyar Pszichológiai Szemle, 65. 2. 199–220. <http://heurisztika.btk.mta.hu/images/pdf/PDFforTours/kreativits.pdf>*

A/5.

Piaget és Vigotszkij elméletének összehasonlító elemzése, jelentőségük a kortárs neveléstudományban és tanuláslélektanban.

- *Ilyash György (2008): Nyelvfilozófiai inspirációk és pszichológia. Világosság 6. 63-78. <http://www.vilagosság.hu/pdf/20080709104359.pdf>*
- *N. Kollár Katalin - Szabó Éva (2004): Pszichológia pedagógusoknak. Osiris Kiadó, Budapest. 243-255. https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/ch13.html#id525800*

A/6.

Tanulásemlékek és tudáskonceptciók. A tudásszerző képességek fejlődésének és fejlesztésének áttekintése.

- *Arató Ferenc (2017): Az értékes gyermek – az értékelés negyedik dimenziója. Autonomia és felelősség 2017. vol. III. 1-4. 5-2. <http://kompetenspedagogus.hu/sites/default/files/03-autonomia-es-felelosseg-pte-btk-ni-2017-01-04szam.pdf>*
- *Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla és Priskinné Rizner Terézia (2002) A kritikai gondolkodás fejlesztése – Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.*
- *Bárdossy Ildikó és Dudás Margit (2010) A tanulás szervezése és értékelése. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.*
- *Nahalka István (szerk) (é. n.): Hatékony tanulás. Bölcsész Konzorcium, Budapest. <http://mek.niif.hu/05400/05446/05446.pdf>*

A/7.

A képességek fejlődése és fejlesztése tudásterület főbb tematikai csomópontjainak elemző, értelmező, rendszerező bemutatása. A tudásterület tanítási-tanulási (tervezési, szervezési, értékelési) konzekvenciáinak összefoglalása.

- *Csapó Benő (2003): A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése. Akadémiai Kiadó, Budapest. http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/6450/1/2003_Csapo_Kepessegek_fejlodes.pdf*
- *Molnár Gyöngyvér – Csapó Benő (2003): A képességek fejlődésének logisztikus modellje. Iskolakultúra, 2. 57–69. <http://www.edu.u-szeged.hu/~csapo/publ/LogModell.pdf>*

A/8.

A nevelésszociológia alapjai, kutatások a nevelésszociológiában.

- *Varga Aranka (szerk. 2015): A nevelésszociológia alapjai. Pécsi Tudományegyetem BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék – Wlislócki Henrik Szakkollégium, Pécs. http://wlisllocki.pte.hu/sites/wlisllocki.pte.hu/files/oldal_mo/nevelesszociologia_alapjai_bel_full.pdf*
- *Babbie, Earl (2001): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest.*

A/9.

Az oktatásgazdaságtan elméletének fő hazai és külföldi képviselői, nézeteik. Az oktatástervezés elméleti problémái, hazai és európai jellemzői.

- Varga Júlia (1998): *Oktatás-gazdaságtan Kozgazdasági Szemle Alapítvány, Budapest.* <https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/oktatas-gazdasagtan/adatok.html>
- Polónyi István (2016): *Emberi erőforrásaink 21. százada. Gondolat Kiadó, Budapest.*
- *Oktatási expanzió. In: Dr. Nagy Mária, Keller Magdolna, Mogyorósi Zsolt, Tóth Tibor: A nevelés társadalmi alapjai* <http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/nevtars/index.html>

A/10.

Az összehasonlító neveléstudomány fő vizsgálódási területei.

- Kozma Tamás (2006): *Az összehasonlító neveléstudomány alapjai. Új Mandátum Kiadó, Budapest.* <http://mek.oszk.hu/08900/08963/08963.pdf>
- Gordon Győri János: *A kulturális összehasonlító pedagógia alapjai, eredményei, valamint jelentősége a mai magyar pedagógiában, Iskolakultúra, 2004/2., 66–75.* <http://real.mtak.hu/60488/>

A/11.

Oktatási, oktatáspolitikai rendszerek az EU-ban.

- Torgyik Judit (2005): *Fejezetek a multikulturális nevelésből. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest. I: <http://mek.oszk.hu/04800/04802/04802.pdf>*
- Halász Gábor (2001): *Az oktatási rendszer. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.*
- Halász Gábor (2012): *Az oktatás az Európai Unióban, Új Mandátum Kiadó, Budapest.* <https://docplayer.hu/36815956-Oktatas-az-europai-unioban.html>

A/12.

Inklúzió a nevelésben.

- Varga Aranka (2015): *Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. Pécsi Tudományegyetem BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék - Wlisslocki Henrik Szakkollégium, Pécs.* http://wlisslocki.pte.hu/sites/wlisslocki.pte.hu/files/oldal_mo/inklu_02_beliv_nyomda.pdf
- Arató Ferenc – Varga Aranka (szerk., 2015): *Befogadó Egyetem. Pécsi Tudományegyetem BTK NTI, Pécs.* <http://www.kompetenspedagogus.hu/sites/default/files/Arato-Ferenc-Varga-Aranka-szerk-Befogado-egyetem-PTE-BTK-NI-Pecs-2015.pdf>
- Tony, Booth – Mel, Ainscow (2015): *Inklúziós Index. (3. kiadás). Educatio NKft., Budapest.*

A/13.

A köznevelés, a szakképzés és a felnőttképzés intézményi rendszere. Az iskolai szervezet és fejlesztése.

- *Educatio* 2016/1. szám. Szakképzés és szakképzettség. http://www.educationonline.eu/hu/educatio_reszletes.php?id=111
- *Barlai Róbertné (2011): Szervezetfejlesztés. Szegedi Tudományegyetem Közoktatási Vezetőképző Intézet, Szeged.*
https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2009_0026_kovi_szervfejl/index.html
- *Arató Ferenc – Varga Aranka (2012): Intézményfejlesztési útmutató a differenciált, IPR alapú fejlesztések megvalósításához. Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal, Budapest.*

A Tanterv- és programfejlesztő specializáció témakörei („B” tételek)

B/1.

Tudományrendszerek és tanulmányi tervek a nevelés történetében: a főbb csomópontok áttekintő bemutatása

- Kéri Katalin (2005): „Átpillantását vágyva az egésznek...” – Enciklopédikus gondolkodás a nevelés történetében. *Neveléstörténet*, 3–4. sz., 80–96. http://www.kjf.hu/nevelestortenet/index.php?act=menu_tart&rovat_mod=archiv&eid=32&rid=1&id=175
- Mészáros István (1982): *Ars, Litteratura, Philosophia. Tudomány- és tananyagrendszerek Alkuintól Erasmusig. Filológiai Közlöny, jan.-márc., XXVIII. évf. I. szám,* 1–37. https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/arcanum/FilologiaiKozlony_1982/adatok.html#page/1

B/2.

A tartalmi szabályozás és tantervpolitika jellemzői (történelmi és nemzetközi kitekintéssel); aktuális kérdései és vitái a mai Magyarországon.

- Kaposi József (2013): *A tartalmi szabályozás hazai változásai. Új Pedagógiai Szemle*, 9–10. szám. 14-37. <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/a-tartalmi-szabalyozas-hazai-valtozasai-2011-2013>
- Bánkúti Zsuzsa – Lukács Judit (szerk., 2015): *Tanterv, tankönyv, vizsga. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.* http://ofi.hu/sites/default/files/attachments/1505771_tanterv_tankonyv_vizsga_beliv.pdf
- *Educatio* 1994/3. szám: *Tanterv.* <http://epa.oszk.hu/01500/01551/00009/pdf/>

B/3.

A tantervelemzés és a tantervfejlesztés alapkérdései: értelmezési keretek, a tantervi komponensek és a rendszerszintek; tanterv-szervezési és tanterv-értékelési modellek, módszerek bemutatása.

- Bánkúty Zsuzsa – Lukács Judit (szerk.) (2015): *Tanterv, tankönyv, vizsga. OFI, Budapest.* http://ofi.hu/sites/default/files/attachments/1505771_tanterv_tankonyv_vizsga_beliv.pdf
- Bárdossy Ildikó (2011): *Tantervezés és iskola. Pécsi Tudományegyetem, Oktatás és Társadalom Doktori Iskola, Pécs.*

B/4.

A hatékony tanulás összefüggései a személyiséggel, a kultúrával, az érzelmekkel, a tanulási típusokkal (intelligencia, kreativitás, Flynn-hatás, pozitív és negatív érzelmek, flow, explicit és implicit tanulás)

- Csépe Valéria–Győri Miklós–Ragó Anett (szerk., 2007): *Általános pszichológia 2. Tanulás – emlékezés – tudás.* Osiris Kiadó, Budapest. 515–525.
- Baddley, A. – Eysenck, M.W. – Anderson, M.C. (2009): *Emlékezet.* Akadémiai Kiadó, Budapest. 119–153.
- Mérő László (2010): *Az érzelmek logikája.* Tericum Kiadó, Budapest.

B/5.

A hatékony tanulást segítő tanári tevékenységek. (A Pygmalion-hatás; a Vigotszkij-féle proximális fejlődési zóna; scaffolding; a relevancia növelése.)

- Bálint Ágnes (2015): *A játéktól a struktúráig: Dienes Zoltán sejtései nyomában. Autonomia és Felelősség: Neveléstudományi folyóirat I. (3) 7–18.* <http://kompetenspedagogus.hu/sites/default/files/03-autonomia-es-felelosseg-pte-btk-ni-2015-03szam.pdf>
- Arató Ferenc – Varga Aranka (2012): *Együtt tanulók kézikönyve. Mozaik, Szeged.*
- Bigazzi Sára (2013): *Az előítélet.* In Varga Aranka (szerk) (2013): *Esélyegyenlőség a mai Magyarországon.* Pécsi Tudományegyetem, Pécs. 15–36. http://www.wlislocki.tamop.pte.hu/dokument/eselyenloseg_kotet.pdf
- Nissen, Peter – Iden, Uwe (1999) *Moderátoriskola.* Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Rogers, Carl (2004): *Az igazán fontos tanulás a terápiában és az oktatásban.* In Valakivé válni – A személyiség születése. Edge 2000 Kft., Budapest. 347–368.

B/6.

A curriculum-típusú tervezés és a (helyi) tantervfejlesztés kulcskérdései.

- Bárdossy Ildikó (2011): *Lehetséges kérdések és válaszok a curriculumfejlesztéshez.* Pécs, PTE BTK NTI <http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/curriculum/index.html>
- Dezső Renáta Anna (2014): *Differenciált tanulásszervezés a többszörös intelligenciák elméletének alkalmazásával.* Pécs, PTE BTK NTI <http://mek.oszk.hu/13600/13617/>
- Vass Vilmos (2017): *A transzverzális kompetenciák tantervfejlesztési összefüggései.* *Autonomia és Felelősség. Vol. 3. (1)* <http://kompetenspedagogus.hu/sites/default/files/05-autonomia-es-felelosseg-pte-btk-ni-2017-01-04szam.pdf>

B/7.

A taneszközök és tankönyvek történeti változásai (társadalom- és iskolatörténeti dimenzió) és paradigmaváltozásai (tanuláseméleti dimenzió).

- *Ádám Sándor (1989): Taneszközök Magyarországon iskolai háttérrel. Magánkiadás, Budapest.*
- *Karlovitcz János – Karlovitz János Tibor (2003): Korszerű oktatástechnológia. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.*
- *Mészáros István (1989): A tankönyvkiadás története Magyarországon. Tankönyvkiadó, Budapest-Dabas.*

B/8.

A taneszközök és tankönyvek elemzésének elméleti és gyakorlati kérdései.

- *Dárdai Ágnes (2002): A tankönyvkiadás alapjai. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs.*
- *Karlovitcz János (2001): Tankönyv. Elmélet és gyakorlat. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.*
- *Karlovitcz János – Karlovitz János Tibor (2003): Korszerű oktatástechnológia. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.*

B/9.

A digitális tananyagfejlesztés alapkérdései. Az információs és kommunikációs technológiák [IKT] alkalmazása a neveléstudományi kommunikációban és kutatásban. A digitális kompetencia fogalma. Az információs társadalom technológiáinak és az általuk közvetített tartalomnak a tudatos, kritikus és etikus használata.

- *Ollé János – Kocsis Ágnes – Molnár Előd – Sablik Henrik – Pápai Anna – Faragó Boglárka (2015): Oktatástervezés, digitális tartalomfejlesztés. Líceum Kiadó Eger, 2015. https://uni-eszterhazy.hu/public/uploads/oktatastervezes-digitalis-tartalomfejlesztes_56bb1af64c84a.pdf*
- *Antal Péter (2013): Interaktív elektronikus tananyagok tervezése. Médiainformaticai Kiadványok. Eger. <http://mek.oszk.hu/14100/14163/pdf/14163.pdf>*
- *Lévai Dóra – Papp Danka Adrienn (2015): Interaktív oktatásinformatika. Eszterházy Károly Főiskola, Eger. http://www.eltereader.hu/media/2016/02/Interaktiv_Oktatasinformatika_READER.pdf*

A Kora gyermekkor pedagógiája specializáció témakörei („B” tételek)

- B/1. A Kora gyermekkori fejlődés biológiai, pszichés természete és azok összefüggései. A kognitív fejlődés paradigmái
- B/2. A gyermek szakszerű megismerésének módszerei, a kora gyermekkorra vonatkozó főbb kutatási lehetőségek számbavétele
- B/3. A kora gyermekkori intézményes nevelés történetének és jelenlegi jellemzőinek főbb csomópontjai hazánkban és Európában
- B/4. Az intézményfejlesztési programok főbb elemzési és értékelési szempontjai
- B/5. A gyermek és környezete: természeti és mesterséges környezet, szociális környezet, a virtuális tér. A víz, mint természetes közeg a kora gyermekkorban.
- B/6. A kora gyermekkori játék-, hobbi-, művészeti- és sporttevékenységek jellemzői; fejlesztési lehetőségek, tehetséggondozás
- B/7. A gyermekkori kommunikáció; a gyermeknyelv kutatás szakaszai, a nyelv-és beszédfejlődés jellegzetességei, nyelvelsajátítás és nyelvtanulás a gyermekkorban
- B/8. A gyermekek a modern és a posztmodern korban. Tendenciák és kihívások a nevelés területén napjainkban. Fenntarthatóságra nevelés lehetőségei és módszerei.
- B/9. A kora gyermekkori hatékony nevelés sarkalatos pontjai és jellemzői
- B/10. A kora gyermekkori beilleszkedési, magatartási nehézségekkel, zavarokkal összefüggő fejlesztő módszerek és segítő, támogató együttműködési formák

Szakirodalom

- Cole, M. Cole S.R. (2006): *Fejlődéslélektan*. Osiris, Budapest
- Spitz, R. (2018):. *Az élet első éve*. Animula. Budapest
- Gerő Zsuzsa (2015): *Érzelem, fantázia, gondolkodás óvodáskorban*. Flaccus Kiadó, Budapest
- Gál Zita (2015): *A tudatelmélet életkori változásainak és szerepének áttekintése óvodáskortól fiatal felnőttkorig*. Iskolakultúra, 25. 5-6. <http://real.mtak.hu/34804/1/05.pdf>
- Falus Iván (szerk. 2004): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Műszaki Könyvkiadó. Budapest.
- Kéri Katalin (2001): *Bevezetés a neveléstörténeti kutatások módszertanába*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/2_nevelstrtneti_kutatsok.html
- Bábosik István-Kárpáti Andrea (szerk. 2002): *Összehasonlító pedagógia. A nevelés és oktatás nemzetközi perspektívái*. BIP-Budapest
- Kurucz Rózsa (2015): *Kék pedagógia. A Montessori-pedagógia fejlődéstörténete nemzetközi kitekintéssel*. PTE IGYK, Szekszárd.
- Mészáros István- Németh András-Pukánszky Béla (1999): *Bevezetés a pedagógia és iskoláztatás történetébe*. Budapest.

- Baráth Tibor (1997): Hatékony iskola. In: Baráth Tibor – Golnhofer Erzsébet (szerk.) (1997): *Iskolavezetés és fejlesztés* I. JATE, Szeged. <http://www.staff.u-szeged.hu/~barath/tanulm/HATISK4.htm>
- Bognár Mária (2004): *Oktatásfejlesztés, iskolafejlesztés az ezredfordulón*. Új Pedagógiai Szemle 1. sz. 40-58. <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00078/2004-01-oy-Bognar-Oktatasfejlesztes.html>
- Sutton-Smith, Brian és Shirley (1986): *Hogyan játszunk a gyermekeinkkel (és mikor ne?)*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Pléh Csaba (2006): *A gyermeknyelv*. In: Kiefer F. (szerk.): *A magyar nyelv*. Akadémiai kiadó, Budapest, 753-781.
- Bóna J. (szerk.) (2017): *Új utak a gyermeknyelvi kutatásokban*. ELTE Eötvös Kiadó Budapest.
- Neuberger Tilda (2014): *A spontán beszéd sajátosságai gyermekkorban*. ELTE Eötvös Kiadó.Bp. http://www.eltereader.hu/media/2014/12/NT_A_spontan_beszed_sajatossagai_gyermekek_korban_READER.pdf
- M. Nádas Mária (2010): *Adaptív nevelés és oktatás. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége*. Budapest. <https://tehetseg.hu/konyv/adaptiv-neveles-es-oktatas>
- Virág Irén (2014): *Tanulásméletek és tanulási stratégiák*. EKF Líceum Kiadó, Eger. <https://mek.oszk.hu/14900/14953/>
- Tari Annamária (2015): *Generációk online*. Tericum Kiadó, Budapest
- Duchon Jenő (2016): *Tanítás és tanulás elektronikus környezetben*. Typotop, Budapest. http://www.tani-tani.info/102_duchon
- Christián Anikó (2016): Az egészség érték, a mozgás egészség. In: *ACTA Szekszardiensium. Publicationes Scientificalae Universitatis Quinqueecclesiensis TOM. XVIII.* Farkas Éva (szerk.) PTE KPVK. Szekszárd
- Christián Anikó (2010): Óvodáskorú gyermekek vízhez szoktatása, úszásoktatása a képzés és a gyakorlat tükrében. In: Albert Gábor (szerk.): *Az óvodapedagógiától az andragógiáig*. Kaposvári Egyetem kiadványa. Kaposvár.
- Horváthné Papp Ibolya (2001 szerk.): *Globalitástól a lokalitásig*, Pont Kiadó, Budapest.
- Horváthné Papp Ibolya (2009): *Komplex természetismeret*, Babits Kiadó, Szekszárd, 2009.
- Hortobágyi Katalin (1993): *Erdei iskola*. Erdei Iskola Egyesület Kiadó. Budapest.
- Földi Rita (2004): *Hiperaktivitás és tanulási zavarok*. Comenius, Pécs.
- Gordon Thomas (2003): *Tanítsd a gyermekedet önfegyelemre*, Gordon Könyvek, Budapest
- Buda Béla – Kopp Mária (2001): *Magatartástudományok*. Medicina Kiadó, Budapest.